

ዋሺ ንግተን ዲ.ሲ. : 08 ሕ.ዳር 2014 ዓ/ም (TMH)

ሳልሳይ ዋዕላ ቱርኪ-አፍሪካ ሎሚ ኣብ ዋና ከተማ ቱርኪ

ቱርኪ ዳግማይ ናብ ልዕልና ናይ ምምላስ ሕቡእ ሽርሒ ዘለዎ፡ ሳልሳይ ዋዕላ ቱርኪ-አፍሪካ ሎሚ ኣብ ዋና ከተማ ቱርኪ ዝኾነት ኢስታምቡል ብዕሊ ምጅማሩ ተፈሊጡ።

ቱርኪ ኣብ አፍሪካ ዘለዎ ቁጠባውን ጂኦ-ፖለቲካውን ድሌት ንምምላእ ካብ እዋን ናብ እዋን ዝምድናታታ እናጠናኸረት ምቕጻላ ተሓቢሩ።

ኣብ መወዳእታ ቀዳማይ ኩናት ዓላም ተሳቢሩ ልዕልንኡ ዝተመንጠለ ጉዳይን ቱርኪ፣ ኣብ አፍሪካ ይኹን ኣብ አውሮፓን ማእኸላይ ምብራቕን ዝነበሮ ፅልዎ ተዳኺሙ ፀኒሑ እዩ።

ቱርኪ ብምኽንያት ዘለዎ ጂኦ ፖለቲካዊ አቀማምጣ “ልዕልና ቱርኪ ዳግማይ ናይ ምምላስ” ራኢ ተሓንጊጣ ኣብ ቀይሕ ባሕርን ህንዲ ውቅያኖስን ዘለዎ ፅልዎ ብምሕያል ኣብ አፍሪካ፣ ማእኸላይ ምብራቕን አውሮፓን ፅልዎ ፈጣሪት ንምጅን ብትኹረት ትሰርሕ ከምዘላ ተሓቢሩ።

እዚ ንምትግባር ብፍላይ ኣብ አፍሪካ ልዑል ትኹረት ሂባ ትሰርሕ ከምዘላ ዝፍለጥ ኮይኑ፣ ርክባ ንምጥንቓር ዝሕግዙዎ ብርክት ዝበሉ ስራሕቲ ክተሳልጥ ምፅንሓ እውን ተሓቢሩ ኣሎ።

እቲ ካብ ሎሚ ጀመሩ ፅባሕ እውን ዝሰለጥ ዋዕላ ቱርኪ-አፍሪካ ኣብ ንግድን ኢንቨስትመንትን ትኹረት ዝገብር ምጅን ዝተሓበረ ኮይኑ፣ ኣብ ድሕንነትን ፀጥታን ጥቡቕ ምትሕግጋዝ ብምፍጣር ምስ አፍሪካ ዘለዎ ምሕዝነት ናብዝለገለ ብርኪ ናይ ምዕባይ ድሌታ ተተግብር ምህላዎ ተሓቢሩ ኣሎ።

ቱርኪ ኣብ አፍሪካ ዘለዎ ኢድ ንምንዋሕ ካብ 2002 ኢ.አ ናብዚ ኣብ አፍሪካ ዝነበሩዎ 12 ኤምባሲታት ናብ 43 ዘዕበዩት ኮይኖ መንገዲ አየር ቱርኪ ኣብ 60 ዝተፈላለዩ መዕርፎ ነፈርቲ አፍሪካ ግልጋሎት ኣብ ምሃብ ይርከብ።

እቲ ሎሚ ኣብ ኢስታምቡል ዝሰለጥ ዘሎ ዋዕላ ቱርኪ-አፍሪካ ተወከሰቲ 39 ሃገራት አፍሪካን 19 ፕረዚደንትታትን ብአካል ዝርከቡሉ ኮይኑ፣ እቶም ብገዝሚ ድሮናትን አዕዋርን ቱርኪ ህልውንኦም ንምርግጋጽ ኣብ ጻዕሪ ዝርከቡ ኣብዩ ኣሕመድን ፎርማጅን እውን ኣብቲ ዋዕላ ኣብ ኢስታምቡል ምርካቦም ተሓቢሩ ኣሎ።

ቱርኪ ኣብ አፍሪካ እትገብሮ ኢድ ኣእታውነት ብፍላይ ምርግጋዕ ኣብ ዘይብለን ሃገራት ተወሳኺ ሽግር ኣብ ምፍጣር ካብ ናብ ልምዓት ናብ ዕንወት ዘምርሕ ኮይኑ፣ ኣብ ሃገረ ሶማልያ ብምኽንያት ዘጋጠመ ቅልውላው፣ ሰብአዊ ሓዝነት፣ ድሮናትን በዝሒ ዘለዎ አጽዋርን ካብ ምሕጋዝ ብተወሰኹ ህንዲ ውቅያኖስ ንምቁጽጻር ክሕግዝ ኣብ ቀረባ ርሕቕት ሞቃዲሾ ወታደራዊ ናቕጣ እንተወነነት እውን፣ ኮይኑ ግና፣ ሃገረ ሶማልያ ክትረጋጋዕን ናብ ልምዓት ክትኣቱን ኣይተርእየትን።

ብዘይካዚ ኣብ ሃገረ ሊብያ ንንዊሕ እዋን ኣብ ዝቐፀለ ኩናት ሕድሕድ፣ ኢድ ቱርኪ ኣጽዋር ኣብ ምቕባል ዝቐጸለ ኮይኑ ነታ ዓዲ ካብ ምዕናው ሓሊፉ፣ ብአዋርን ድሮንን ቱርኪ ዝደሓነ መንግስቲ ይኹን ዝተሃነፀ ሰላምን ፀጥታን የለን። እታ ናብ ሓዊ ቤንዚን ኣብ ምውሳኽ ፍሉይ ተሞክሮ ዘለዎ ቱርኪ፣ ምስ ፋሽሽታዊ መንግስቲ ኢትዮጵያ ብምሽራኽ ኣብ ዘርኢ ምጽናት ትግራይ ዋና ተዋሳኢት ኮይና፣ ብሕቡእን ብቐሉዕን ድሮናትን በዝሒ ዘለዎም አጽዋርን ብምቕራብ፣ ንትዮጵያ እውን ከም ሊብያን ሶማልያን ናይ ምግባር ትልማ ኣብ ምትግባር ትርከብ።

ፋሽሽታዊ ስርዓት ኣብዩ ኣሕመድ ኢድ ኣእታውነት ደጋውያን ሓይልታት እናተቐወመ እንትቐዝም፣ ብተግባር ግና ብዘይተሳትፎ እቶም ድሮንን አጽዋርን ዘግዝምዎ ከም ብዓል ቱርኪ ዝበሉ ባዕዳውያን ሓይልታታት ንሓንቲ ሰሙን እውን ናይ ምክልኻል ዓቕሚ ዘይብሉ ዝፈረሰ መንግስቲ ምጅን ተንተንቲ ይዛረቡ።

ቱርኪ ኣብ ኢትዮጵያ ይኹን ኣብተን ክሻብ ሐዚ ኢዳ ዘእተወትለን ፈረሰን ዘለዎ ሃገራት አፍሪካ እትገብሮ ተሳትፎ “ልዕልና ቱርኪ ናይ ምምላስ” ትልማ ንምፍጻም ድኣምበር፣ ዝኾነት አፍሪካዊት ሃገር ብምሕጋዝ ናብ ልዑል ቁጠባውን ፖለቲካውን ብራሽ ንምዕባይ ዝግለመ ዘይምጅን ውሃብቲ ርኢቶ ይዛረቡ።